

*Сергій*

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Інститут журналістики  
Кафедра бібліотекознавства та інформології



«ВЕРДЖУЮ»  
Директор науково-методичної  
та навчальної роботи  
*[Signature]* О.Б. Жильцов  
11 09 2019 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

для студентів

спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа  
освітнього рівня першого (бакалаврського)  
освітньої програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02136554  
Начальник відділу  
моніторингу якості освіти  
Програма № 0859/19  
*[Signature]*  
(підпис) (прізвище, ініціали)  
«    »    2019

Київ – 2019

**Розробник:**

*Воскобойнікова-Гузева Олена Вікторівна*, доктор наук із соціальних комунікацій, с. н. с., завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

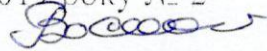
**Викладач:**

*Воскобойнікова-Гузева Олена Вікторівна*, доктор наук із соціальних комунікацій, с. н. с., завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології.

Протокол від 29 серпня 2019 року № 2

Завідувач кафедри




О.В. Воскобойнікова-Гузева

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

29 серпня 2019 року

Гарант освітньо-професійної програми



О.В. Воскобойнікова-Гузева

Робочу програму перевірено

?.?.2019 р.

Заступник директора

Інституту журналістики з навчальної роботи



О.А. Росінська

Пролонговано:

на 20 \_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПІБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

на 20 \_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПІБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

на 20 \_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПІБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

на 20 \_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПІБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_\_

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Інститут журналістики  
Кафедра бібліотекознавства та інформології

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи

  
О.Б. Жильцов  
“ 03 ” 09 2018 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА**

**ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ**

для студентів

спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02136554  
Начальник відділу  
моніторингу якості освіти  
Програма № 0063/18  
  
(підпис) (прізвище, ініціали)  
«    » 20 18 р.

2018–2019 рік

**Розробник:** Воскобойнікова-Гузева Олена Вікторівна, доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с., завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

**Викладач:** Воскобойнікова-Гузева Олена Вікторівна, доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с., завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології

Протокол від 30 серпня 2018 року №1

Завідувач кафедри

бібліотекознавства та інформології

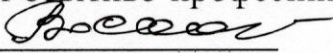


О.В. Воскобойнікова-Гузева

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

30 серпня 2018 року

Гарант освітньо-професійної програми



О.В. Воскобойнікова-Гузева

Робочу програму перевірено

\_\_\_ . \_\_\_ . 2018 р.

Заступник директора Інституту журналістики з навчальної роботи



О.А. Росінська

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_ на

20\_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. підпис (ПБ), «\_\_»\_\_20\_\_ р., протокол № \_\_\_\_

## ЗМІСТ

1. Опис предмета навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	5
4. Структура навчальної дисципліни.....	7
5. Програма навчальної дисципліни	
<i>Змістовий модуль I</i> .....	8
<i>Змістовий модуль II</i> .....	10
<i>Змістовий модуль III</i> .....	12
6. Контроль навчальних досягнень .....	14
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....	14
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.....	14
6.3. <i>Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання</i> .....	18
6.4. <i>Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання</i> .....	21
6.5. <i>Орієнтовний перелік питань до заліку</i> .....	21
6.6. <i>Шкала відповідності оцінок</i> .....	21
7. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи».....	22
8. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i> .....	24
<i>Базова</i> .....	24
<i>Додаткова</i> .....	25
Інформаційні ресурси.....	31

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	3/90	-
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом	3	-
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, в тому числі:	90	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	42	-
Форма семестрового контролю	залік	-

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета дисципліни** – надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни, а також з'ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи.

### Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;
- розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- опанувати методологію та методику бібліотекознавства та історії бібліотечної справи;
- ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі;
- сформувати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки;

- оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек;
- ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології;

- вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до управління бібліотечною справою;

- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;

- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;

- розглянути історію бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;

- виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Дисципліна спрямована на формування *інтегральної компетентності*, а саме – здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі бібліотечної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів бібліотечної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей* освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати в команді;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

Дисципліна спрямована на формування таких *фахових компетентностей* спеціальності відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

- знання бібліотечно-інформаційного законодавства, документів державних органів влади і управління; статутів бібліотек різних типів і видів.

*Робота студентів в центрах практичної підготовки* – Бібліотека Університету, Інформаційно-аналітичний центр Інституту журналістики, бібліотеки-партнери, спрямована на опанування ними фаховою термінологією з бібліотекознавства; вміннями аналізу основних принципів і концепцій розвитку бібліотечної справи; навичок з вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації інформації; знаннями щодо процесів розвитку та функціонування українських та зарубіжних бібліотек.

### 3. Результати навчання за дисципліною

#### Програмні результати навчання – фахові (професійні):

- знання міждисциплінарних зв'язків, спроможність з'ясувати суть одного й того ж поняття (процесу, явища) з позицій інформаційних, бібліотечних та архівних дисциплін;
- знання основних принципів і концепцій розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи;
- здатність застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі (підготовка аналітичних довідок, експрес-опитування, анкети).

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;

основи законодавства про культуру, інформацію, бібліотеки та бібліотечну справу в Україні;

основи системного підходу до визначення місця і ролі бібліотеки у суспільстві, її функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації діяльності бібліотеки;

наукові підходи до класифікації і типологізації бібліотек, бібліотечної професіології;

основні принципи державної політики у галузі бібліотечної справи, організації та функціонування бібліотечної системи України;

основи методології та методики бібліотекознавства, проведення бібліотекознавчих досліджень.

На основі отриманих знань студент повинен **вміти**:

використовувати фахову термінологію у навчальній та дослідницькій діяльності; проаналізувати законодавчу базу бібліотечно-інформаційної діяльності;

визначити тип бібліотеки, її організаційну та структурно-функціональну структуру, проаналізувати основні напрями діяльності, у тому числі цифрової бібліотеки;

провести пілотне дослідження з бібліотекознавчої тематики;

працювати у команді під виконання практичних завдань;

презентувати отриману під час дослідження або самостійної роботи інформацію.



## 4. Структура навчальної дисципліни

## Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторна	Модульні	
<b>Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ</b>							
1.1. Бібліотека як система	10	2	2	2			4
1.2. Класифікація і типологізація бібліотек	10			4			6
1.3. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек	8	2		2			4
Модульний контроль	2					2	
<i>Разом</i>	<b>30</b>	4	2	8			14
<b>Змістовий модуль II. УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕЧНОЮ СПРАВОЮ</b>							
2.1. Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечною справою	8	2		2			4
2.2. Організація та управління бібліотечною справою в Україні на сучасному етапі	10			6			4
2.3. Бібліотечна система України	10	2	2				6
Модульний контроль	2					2	
<i>Разом</i>	<b>30</b>	4	2	8			14
<b>Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО</b>							
3.1. Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства	8	2	2				4
3.2. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства	6			2			4
3.3. Методологія і методика бібліотекознавчих досліджень	12			6			6
3.4. Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні	2		2				
Модульний контроль	2					2	
<i>Разом</i>	<b>30</b>	2	4	8			14
<b>Залік</b>							
<i>Усього</i>	<b>90</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>24</b>			<b>42</b>

## 5. Програма навчальної дисципліни

### Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

#### Лекція 1.1. Бібліотека як система (2 год.)

Об'єкт, предмет, мета, завдання, міждисциплінарні зв'язки курсу. Структура і зміст курсу, організація навчального процесу. Джерела для вивчення дисципліни.

Соціальні функції бібліотеки як одна з найфундаментальніших проблем бібліотечної теорії і практики. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі. Законодавчий і науковий підходи до формулювання соціальних функцій бібліотеки.

Групи функцій бібліотеки: іманентні, онтологічні, генетичні, початкові, системоутворючі, сутнісні, зовнішні, специфічні, типоутворюючі, історичні, похідні, прикладні, додаткові, допоміжні, технологічні тощо. Співвідношення соціальних і технологічних функцій бібліотеки. Трансформація функцій бібліотеки в умовах інформаційного суспільства.

Поняття системного аналізу бібліотеки. Сутнісна системна модель бібліотеки.

Структурна характеристика бібліотеки: основні елементи і підсистеми, їх внутрішні і зовнішні функції. Бібліотечний фонд, користувач, бібліотекар, матеріально-технічна база як підсистеми бібліотеки.

Функціональна характеристика бібліотеки. Загальне поняття про функціонування бібліотеки. Взаємозалежність функціональної і структурної характеристик бібліотеки.

Основні елементи функціонування бібліотеки. Зовнішнє середовище, інформаційні потреби, процес діяльності, результат діяльності, зворотний зв'язок як складові процесу функціонування бібліотеки як системи. Диференціація бібліотечної роботи за видами. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики.

Організаційна структура бібліотеки: поняття та сутність, види, вимоги. Робоче місце як первинна ланка побудови виробничої структури бібліотеки. Комплектування фондів, організація обслуговування читачів і бібліографічна діяльність як основа функціонально-технологічної структури бібліотеки. Галузева, лінгвістична структури, структура за видами інформаційних джерел.

Сутність класифікації й типологізації. Ієрархічні, фасетні, змішані класифікації бібліотек. Ознаки класифікування бібліотек.

Класифікація бібліотек за різними критеріями (соціальне призначення, засновники, форма власності, юридичний статус, науковий статус, адміністративно-територіальний поділ, доступність, платність обслуговування, статус, зона обслуговування, зміст документів, форма документів, обсяг фондів, запрограмована активність використання, вік користувачів, психофізіологічні

можливості користувачів, кількість користувачів, наявність штатного персоналу, кількість співробітників, технічний стан будівлі, площа приміщень тощо).

Сутнісні критерії типологізації бібліотек. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.

Загальні бібліотеки (публічні, масові, універсальні, загальнодоступні), їх основні типологічні ознаки: національні, обласні універсальні (регіональні) і публічні бібліотеки. Типологічні особливості та функції національних бібліотек. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.

Спеціальні бібліотеки (спеціалізовані, галузеві, наукові), їх основні типологічні ознаки: виробничі, наукові, навчальні, управлінські бібліотеки. Загальнодоступні спеціальні бібліотеки. Галузева диференціація бібліотек.

Типологічні особливості особистих бібліотек, їх види і функції. Приватні зібрання в бібліотеках.

Інтернет та утворення електронних, цифрових, гібридних бібліотек.

### **Лекція 1.2. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек (2 год.)**

Соціально обумовлена спрямованість бібліотечної професії і особистості бібліотекаря. Історичні витоки та закономірності історичного розвитку бібліотечної професії та бібліотечної освіти. Бібліотечно-інформаційний фахівець як особлива соціально-професійна група: перспективи розвитку і збереження, трансформація в контексті змін соціокультурної сфери.

Наукова класифікація видів бібліотечної праці. Професійна самосвідомість бібліотекарів. Кадрові ресурси бібліотечної справи, професійна міграція і мобільність, статус, престиж, імідж професії, бібліотечна праця. Професійні цінності сучасного бібліотекаря. Колективний характер бібліотечної діяльності і творча природа праці бібліотекарів. Основні групи бібліотечних кадрів. Загальнопрофесійні вимоги до особистості бібліотекаря. Професіограма і кваліфікаційні характеристики.

Бібліотечна професіологія: зміст, завдання, основні напрями досліджень. Еволюція спеціальності «бібліотекар-бібліограф». Професійна, демографічна та функціональна структура бібліотечних кадрів в Україні. Кодекси професійної етики бібліотекаря. Кодекс етики бібліотекаря, затверджений Українською бібліотечною асоціацією (2013 р.).

Основні принципи і стратегічні цілі бібліотечної освіти в контексті загальнодержавної освітньої програми України. Фундаментальність бібліотечної освіти. Міжнародні та вітчизняні стандарти підготовки бібліотечних фахівців. Мережа вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців бібліотечної справи в Україні. Підготовка бібліотечних фахівців для роботи в умовах автоматизованих бібліотечно-інформаційних технологій: технізація бібліотечно-інформаційної освіти.

Підготовка науково-педагогічних кадрів. Аспірантура, докторантура, захист дисертацій зі спеціальності «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» в Україні. Паспорти наукових спеціальностей з історичних наук та соціальних комунікацій.

Професійний розвиток і самоосвіта бібліотекаря. Система безперервної бібліотечно-інформаційної освіти та інші системи підтримання, удосконалення та розвитку професії. Діяльність інститутів післядипломної освіти та центрів безперервної освіти бібліотечних кадрів в Україні. Бібліотечні об'єднання і асоціації.

### **Семінар 1. Бібліотека та бібліотечна професія як система (2 год.).**

**Практичне заняття 1.** Бібліотека як система (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

**Практичне заняття 2.** Класифікація і типологізація бібліотек. Національні та обласні універсальні наукові бібліотеки (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

**Практичне заняття 3.** Класифікація і типологізація бібліотек. Цифрові бібліотеки (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

**Практичне заняття 4.** Бібліотечна професіологія. Професіограма бібліотечного працівника (2 год.)

### **Змістовий модуль II.**

## **УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕЧНОЮ СПРАВОЮ**

### **Лекція 2.1. Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечною справою (2 год.)**

Загальна характеристика бібліотечної справи. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи. Структура бібліотечної справи. Бібліотечні мережі (галузевий, відомчий, територіальний підходи) і бібліотечні системи. Форми бібліотечної діяльності. Забезпеченість населення бібліотечною мережею в Україні на сучасному етапі.

Організаційні фактори бібліотечної справи. Протиріччя у розвитку бібліотечної справи і шляхи їх подолання. Розвиток координації і кооперації бібліотек.

Закономірності формування бібліотечних систем. Взаємодія бібліотек як основа формування і розвитку бібліотечних систем. Характер бібліотечних зв'язків.

Структурна організація бібліотечних систем. Територіальна спільність бібліотек. Первинні (спеціалізовані), локальні (місцеві), обласні і регіональні (міжобласні) бібліотечні об'єднання. Централізована бібліотечна система (ЦБС) як первинний рівень бібліотечних об'єднань, що включає бібліотеки одного типу і одного відомства на певній компактній території.

Відомчо-галузєва бібліотечна система. Бібліотечні об'єднання академії наук. Універсальні територіальні бібліотечні об'єднання (комплекси). Розвиток (динамічність) бібліотечної системи.

Основи організації та функціонування бібліотечної системи України. Національні та державні бібліотеки України. Мережі бібліотек в Україні. Приватні бібліотеки.

Основи управління бібліотечною справою. Характеристика суб'єктів і об'єктів управління бібліотечною справою: сутнісні характеристики, типові особливості і специфічні закономірності. Цілі управління бібліотечною справою. Критерії ефективності управління бібліотечною справою.

Науково обґрунтована і реалістична бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою. Цілі бібліотечної політики. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та проблеми управління галуззю.

Організаційна структура управління бібліотечною справою. Органи державного управління (державний, галузевий, територіальний рівні). Завдання і функції Міністерства культури України у сфері керівництва і координації роботи бібліотек. Регіональні органи управління бібліотечною справою. Функції відомчих органів управління бібліотечною справою.

Професійні бібліотечні асоціації і товариства як органи бібліотечного самоврядування. Українська бібліотечна асоціація (УБА) і її роль в управлінні бібліотечною справою України.

## **Лекція 2.2. Бібліотечна система України (2 год.)**

Державна бібліотечна політика і розвиток демократичних основ організації та функціонування бібліотечної системи України. Особливості становлення і розвитку бібліотечної системи України. Загальна характеристика бібліотечних систем і мереж, стан матеріально-технічної бази, кадрове забезпечення, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Національні бібліотеки України, основні завдання та функції. Характеристика мереж бібліотек в Україні, бібліотеки науково-методичні центри. Мережа публічних бібліотек України (Міністерство культури України; Національна парламентська бібліотека України, Національна бібліотека України для дітей, Державна бібліотека України для юнацтва). Мережа академічних бібліотек України (Національна академія наук України, Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського). Мережа медичних бібліотек України (Міністерство охорони здоров'я України, Національна наукова медична бібліотека України). Мережа науково-технічних бібліотек України (Міністерство освіти і науки України; Державна науково-технічна бібліотека України). Мережа сільськогосподарських бібліотек України (Міністерство аграрної політики та продовольства України, Національна академія аграрних наук України; Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України). Мережа освітянських бібліотек України (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України; Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського). Бібліотеки вищих навчальних закладів (Міністерство освіти і науки України, Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка). Мережа бібліотек для сліпих (Міністерство культури України; Українське товариство сліпих).

Пріоритети та зміст Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

## Семинар 2. Бібліотечна система України (2 год.)

**Практичне заняття 5.** Основні принципи управління бібліотечною справою (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

**Практичне заняття 6-7.** Характеристика бібліотечної системи України (4 год., виїзне).

**Практичне заняття 8.** Бібліотечна система України – регіональний аспект (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.).

### Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

#### Лекція 3.1. Сутність, функції, структура і методологія сучасного бібліотекознавства (2 год.)

Базові поняття і категорії загального бібліотекознавства. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство». Цілі бібліотекознавства, його завдання, області наукового пошуку, їх межі.

Дискусійність питання про об'єкт бібліотекознавства. Фундаментальна роль інформації в системному об'єкті бібліотекознавства. Інформація, об'єктивована у вигляді публікації, як елемент об'єкта бібліотекознавства. Читач (споживач інформації, абонент, користувач, клієнт) як елемент об'єкта бібліотекознавства. Бібліотекар як елемент об'єкта бібліотекознавства.

Дискусійність питання про предмет бібліотекознавства.

Наукові та соціальні функції бібліотекознавства.

Структура бібліотекознавства: теорія, історія, організація, управління, методика. Порівняльне (компаративне) бібліотекознавство як самостійна дисципліна бібліотекознавчого знання. Бібліотекознавство загальне і спеціальне. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

Загальна характеристика статусу бібліотекознавства в системі наукового знання. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука. Міждисциплінарність бібліотекознавства. Зв'язок бібліотекознавства з бібліографознавством, книгознавством, інформатикою. Бібліотекознавство і загально-наукові дисципліни. Зв'язок бібліотекознавства з документознавством, архівознавством та пам'яткознавством, дисциплінами інформаційного циклу.

Методологія бібліотекознавства. Методологія дослідження як система наукових принципів, форм і способів пізнання, організації і побудови теоретичної діяльності, як вчення про цю систему. Поняття про методи та наукову методику бібліотекознавства.

Загальнонаукові методи: емпіричні і теоретичні. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, абстрагування, формалізація, порівняння, спостереження (самоспостереження), експеримент, моделювання, прогнозування, структурно-функціональний метод, класифікація, цитування, бібліографічний метод, термінологічний аналіз, метод операціоналізації понять.

Спеціальні методи: опитування, контент-аналіз, тестування.

Кількісні методики бібліотекознавчих досліджень: вимірювання, статистичні таблиці, методи індексів і рядів динаміки, кореляційний аналіз.

Поняття про організацію бібліотекознавчого дослідження. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження: виявлення і формулювання наукової проблеми; розробка і затвердження технічного завдання; розробка програми наукового дослідження; оформлення результатів наукового дослідження; впровадження результатів наукового дослідження.

Характеристика діяльності основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні. Українські наукові бібліотекознавчі школи. Роль бібліотекознавчої періодики у розвитку наукової думки.

Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі – теоретико-методологічні засади бібліотекознавства, історія бібліотечної справи, бібліотечне фондознавство, бібліотечне читачезнавство, формування цифрових колекцій та електронних бібліотек, інформатизація бібліотек, організація та управління бібліотекою, управління бібліотечною справою, бібліотечна технологія, бібліотечний менеджмент і маркетинг, бібліотечне краєзнавство, бібліотечна професіологія та ін. Перспективи розвитку українського бібліотекознавства.

**Семінар 3. Бібліотекознавство як наука (2 год.).**

**Семінар 4. Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі (2 год.).**

**Практичне заняття 9. Семінар-практикум. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)**

**Практичне заняття 10-12. Методологія і методика бібліотекознавчих досліджень (6 год.).**

## 6. Контроль навчальних досягнень

### 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування на практичному занятті	1	4	4	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	2	20
Робота на практичному занятті	10	4	40	4	40	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)							
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	6	30	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ							
<i>Разом</i>			112		112		122
Максимальна кількість балів							346
Залік							
Розрахунок коефіцієнта	Розрахунок: $346:100=3,46$ Студент набрав: 330 балів Оцінка: $330:3,5 = 94$ бали						

### 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

#### КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ			



<p>1.1. На основі опрацювання законодавчих, наукових і довідкових джерел розглянути різноманітні підходи до визначення базових понять курсу: «бібліотека», «бібліотечна справа», «бібліотекар»; «інформація», «документ»; «бібліотечний фонд», «бібліотечні ресурси»: «читач бібліотеки», «користувач бібліотеки», «абонент бібліотеки», «клієнт бібліотеки»; «бібліотечне обслуговування». Результати оформити у таблиці – 2 год.</p> <p>1.2. Охарактеризувати основні функції бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.</p> <p>1.3. Проаналізувати зовнішні і внутрішні функції підсистем бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.</p> <p>1.4. Навести приклади позитивних і негативних впливів зовнішнього середовища на функціонування бібліотеки (політичних, економічних, технологічних чинників, населення, окремих елементів системи соціальних комунікацій тощо) – 2 год.</p> <p>1.5. Охарактеризувати основні типи і види бібліотек. Результати оформити в таблиці – 4 год.</p> <p>1.6. Визначити завдання та обов'язки, знання, кваліфікаційні вимоги, які висуваються до бібліотекаря згідно з «Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників» (Вип. 81. «Культура та мистецтво» / М-во праці та соц. політики України. – 2-ге вид., перепр. – Краматорськ, 2005. – 76 с.) – 2 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>I-IV</p>
<p>Змістовий модуль II. УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕЧНОЮ СПРАВОЮ</p>			
<p>2.1. На основі опрацювання Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», розділ 8 «Управління бібліотечною справою», зафіксувати завдання та функції, які покладені на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв – 2 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль</p>	<p>5</p>	<p>V-VIII</p>

<p>2.2. На сайті Міністерства культури України (<a href="http://mincult.kmu.gov.ua">http://mincult.kmu.gov.ua</a>) у розділі «Структура» ознайомитися із відділом літератури, читання та бібліотечної справи (Управління з питань мовної політики та літератури), у розділі «Діяльність» ознайомитися з наповненням сторінки «Бібліотечна справа і мовна політика», зробити самостійний висновок про зручність сайту, змістовність та оперативність наповнення матеріалами – 2 год.</p> <p>2.3. Використовуючи сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, сторінку «Бібліотечному фахівцю», ознайомитися з матеріалами статистичного бюлетеню «Бібліотечна Україна в цифрах (2014-2015 )» (<a href="http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&amp;pg=7874">http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&amp;pg=7874</a>). Здійснити характеристику окремих мереж бібліотек, результати оформити у вигляді таблиці – 2 год.</p> <p>2.4. Здійснити більш детальну характеристику однієї з бібліотечних мереж використовуючи сайт та публікації бібліотеки – методичного центру (за вибором студента). Підготуватись для виступу на семінарі – 2 год.</p> <p>2.5. Ознайомитися із структурою та змістом Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України», підготувати презентацію для виступу на семінарі – 4 год.</p> <p>2.6. На основі аналізу даних статистичного бюлетеня Державної служби статистики України «Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у ... р.» проаналізувати сучасний стан забезпеченості населення України бібліотечною мережею – 2 год.</p>	5	5	5
<p>Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО</p>			
<p>3.1 Схематично зобразити структуру бібліотекознавства як науки і навчальної дисципліни – 2 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль</p>	5	IX-XII

3.2. Схематично зобразити міжпредметні зв'язки бібліотекознавства – 2 год.	5	
3.3. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку вітчизняного бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни – 2 год.	5	
3.4. На основі опрацювання авторефератів дисертацій останніх років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) охарактеризувати основну проблематику бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі – 4 год.	5	
3.5. На основі опрацювання авторефератів дисертацій останніх років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, скласти таблицю основних методів сучасних бібліотекознавчих досліджень – 2 год.	5	
3.6. Охарактеризувати фахову бібліотекознавчу періодику. Результати оформити в таблиці – 2 год.		
<i>Разом: 42 год.</i>	<i>Разом: 90 балів</i>	

## Критерії оцінювання:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння наводити приклади з практики бібліотечної справи, ілюструвати теоретичні положення практичними прикладами;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмовій роботі, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
- 6) повнота відповіді на питання, якість і самостійність виконання завдання;
- 7) творчий підхід й ініціативність у виконанні завдання.

При оцінюванні самостійної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань. Правильне виконання одного завдання оцінюється максимально у 5 балів, в межах виконання завдань одного модулю студент максимально набирає 30 балів, загалом за самостійну роботу – максимально 90 балів.

### **6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання**

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється самостійно кожним студентом в письмовому вигляді.

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем у робочій програмі. Кількість модульних контрольних робіт з даної частини навчальної дисципліни – 3, виконання кожної роботи є обов'язковим.

#### **ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.**

##### **Змістовий модуль I**

##### **БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ**

1. Соціальні функції бібліотеки.
2. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.
3. Технологічні функції бібліотеки.
4. Групи функцій бібліотеки.
5. Бібліотека як система.
6. Структурна характеристика бібліотеки.
7. Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки.
8. Користувач як підсистема бібліотеки.
9. Бібліотекар як підсистема бібліотеки.
10. Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки.
11. Функціональна характеристика бібліотеки.
12. Диференціація бібліотечної роботи за видами.
13. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики.
14. Основні об'єкти зовнішнього середовища бібліотеки.
15. Організаційна структура бібліотеки.
16. Класифікація бібліотек за різними критеріями.
17. Сутнісні критерії типологізації бібліотек.
18. Соціальне призначення як основна типотворююча ознака типологізації бібліотек.
19. Типологічні особливості та функції національних бібліотек.
20. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.
21. Типологічні ознаки спеціальних бібліотек.
22. Бібліотечна професіологія як науковий напрям.
23. Професіограма бібліотечного працівника.

24. Система підготовки кадрів для бібліотек.
25. Кваліфікаційні вимоги до бібліотекарів.
26. Кваліфікаційні вимоги до бібліографів.
27. Громадські та професійні об'єднання бібліотечних працівників.
28. Українська бібліотечна асоціація.
29. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ.
30. Кодекс етики бібліотекаря.

## **Змістовий модуль II**

### **УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕЧНОЮ СПРАВОЮ**

1. Бібліотечна справа – визначення, законодавче забезпечення.
2. Структура бібліотечної справи.
3. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.
4. Бібліотечна система України на сучасному етапі.
5. Організаційні фактори бібліотечної справи.
6. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.
7. Структурна організація бібліотечних систем.
8. Система управління бібліотечною справою в Україні.
9. Бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.
10. Організаційна структура управління бібліотечною справою.
11. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
12. Міністерство культури України як координуючий орган в управлінні бібліотечною справою.
13. Мережа публічних бібліотек України.
14. Мережа бібліотек Національна академія наук України.
15. Мережа медичних бібліотек.
16. Мережа науково-технічних бібліотек.
17. Мережа сільськогосподарських бібліотек.
18. Мережа освітянських бібліотек.
19. Мережа бібліотек вищих навчальних закладів.
20. Мережа бібліотек для сліпих (Міністерство культури України; Українське товариство сліпих).
21. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».
22. Національна парламентська бібліотека України імені Ярослава Мудрого.
23. Національна бібліотека України для дітей.
24. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
25. Національна наукова медична бібліотека України.
26. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України.

27. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
28. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського.
29. Національна історична бібліотека України.
30. Державна науково-технічна бібліотека України.

### Змістовий модуль III ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

1. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство».
2. Об'єкт і предмет бібліотекознавства.
3. Соціальні функції бібліотекознавства.
4. Наукові функції бібліотекознавства.
5. Структура бібліотекознавства як науки.
6. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.
7. Бібліотекознавство як наука документально-комунікаційного циклу.
8. Загальне бібліотекознавство.
9. Спеціальне бібліотекознавство.
10. Міждисциплінарність бібліотекознавства.
11. Передісторія бібліотекознавчої думки.
12. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни.
13. Українське бібліотекознавство XIX - початку XX ст.
14. Розвиток бібліотекознавства в СРСР.
15. Розвиток українського бібліотекознавства у XX ст.
16. Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.
17. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства.
18. Загальнонаукові методи бібліотекознавчих досліджень.
19. Спеціальні методи бібліотекознавчих досліджень.
20. Кількісні методики бібліотекознавчих досліджень.
21. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження.
22. Діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні.
23. Основні напрями діяльності та досліджень НБУ імені В. І. Вернадського.
24. Основні напрями діяльності та досліджень НБУ імені Ярослава Мудрого.
25. Українські наукові бібліотекознавчі школи.
26. Бібліотекознавча періодика в Україні.
27. Українська бібліотечна енциклопедія.
28. Видатні українські бібліотекознавці XX ст.
29. Українські бібліотекознавці початку XXI ст.
30. Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі.

*Критерії оцінювання:*

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
  - 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
  - 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
  - 4) уміння наводити приклади з практики бібліотечної справи, ілюструвати теоретичні положення практичними прикладами;
  - 5) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань;
  - 6) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмовій роботі, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
  - 7) повнота відповіді на питання, якість і самостійність виконання завдання; творчий підхід й ініціативність у виконанні завдання.
- При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань. Правильне виконання всіх завдань оцінюється максимально у 25 балів.

**6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Семестровий контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Семестровий контроль включає бали за відвідування лекційних, семінарських і практичних занять, бали за поточну роботу студента на семінарських і практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульні контрольні роботи. Семестровий контроль знань студентів проводиться у формі заліка і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

**6.5. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю**

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю відповідає переліку питань до модулів 1-3.

**6.6. Шкала відповідності оцінок**

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

## 7. Навчально-методична карта дисципліни "Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи"

Разом: 90 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 42 год., мк – 6 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I							
Назва модуля	БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ							
Кількість балів за модуль	112 б.							
Лекції	відвідування - 2 б.							
Теми лекцій	Бібліотека як система – 1 б.	Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек – 1 б.			Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечною справою – 1 б.		Бібліотечна система України – 1 б.	
Теми семінарських занять	Бібліотека та бібліотечна професія як система – 1+10 б.							
Практичні заняття	ПР №1 1+10 б.	ПР №2 1+10 б.	ПР №3 1+10 б.	ПР №4 1+10 б.	ПР №5 1+10 б.	ПР №6 1+10 б.	ПР №7 1+10 б.	ПР №8 1+10 б.
Самостійна робота	5x6=30 б.							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.							
	Модульна контрольна робота 2 – 25 б.							



Тиждень	IX	X	XI	XII
Модулі	Змістовий модуль III			
Назва модуля	ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО			
Кількість балів за модуль	122 б.			
Лекції	відвідування - 1 б.			
Теми лекцій	Сутність, функції, структура і методологія сучасного бібліотекознавства (2 год.)			
Теми семінарських занять	Бібліотекознавство як наука – 1+10 б.		Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі – 1+10 б.	
Практичні заняття	ПР №9 1+10 б.	ПР №10 1+10 б.	ПР №11 1+10 б.	ПР №1 2 1+1 0 б.
Самостійна робота	5x6=30 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 – 25 б.			

## 8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### *Законодавчі і нормативно-правові документи*

1. ДСТУ 7448-2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – На заміну ГОСТ 7.26-80 ; Чинний з 2014.07.01. – [Б. м., б. р.]. – III, 41 с.
2. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – С. 45-52; В ред. Закону №16-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650; В ред. Закону №317-19 від 21.05.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №76-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
5. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження Кабінету міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.

### *Базова*

6. Бібліотекознавство. Теорія, історія, організація діяльності бібліотек : підруч. для вузів / В.О. Ільганаєва, Г.Д. Ковальчук, Т.П. Самійленко та ін. – Харків : Основа, 1993. – 193 с.
7. Ванеев А.Н. Библиотекосведение в России конца XX века: Общетеоретические концепции и дискуссии : учеб. пособие / А.Н. Ванеев А.Н. – Санкт-Петербург : "Профессия", 2007. – 248 с.
8. Карташов Н.С. Общее библиотекосведение: учеб. в 2-х ч. / Н.С. Карташов, В.В. Скворцов. – Москва : МГУКИ, 1996-1997. – Ч. 1. Скворцов В.В. Теоретические основы библиотекосведения / В.В. Скворцов. – 1996. – 88 с. ; Ч. 2. Карташов Н.С. Общая теория библиотечного дела / Н.С. Карташов. – 1997. – 256 с.
9. Мотульський Р.С. Общее библиотекосведение: учеб. пособие для вузов / Р.С. Мотульский. – Москва : Либерейя, 2004. – 224 с.
10. Общее библиотекосведение : хрестоматія / [науч. ред. А.Н. Ванеев]. – Москва : Либерейя-Библинформ, 2007-2008. – (Библиотекарь и время. XXI век). – (Вып. 57). Ч. 1. Теоретические основы. – 2007. – 532 с. ; (Вып. 84). – Ч. 2. Учение о библиотеке, т. 1. – 2008. – 309 с. ; (Вып. 85). – Ч. 2. Учение о библиотеке : хрестоматія, т. 2. – 2008. – 541 с. ; (Вып. 86). – Ч. 3. Учение о библиотечном деле. – 2008. – 366 с.

*Додаткова*

11. Алтухова Г.А. Профессиональная этика библиотекаря : учеб. пособие для вузов и сред. проф. учеб. заведений культуры и искусства / Г.А. Алтухова; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Изд-во МГУКИ: Профиздат, 2000. – 112 с.
12. Амлинский Л.З. Научная библиотека: пространство для читателя и библиотекаря / Л.З. Амлинский // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №1. – С. 100-107.
13. Апшай М.В. Розширення наукового інструментарію бібліотекознавчих досліджень / М.В. Апшай // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2015. – №2. – С. 8-14.
14. Бейлис Л.И. Профессиональная библиотечная периодика современной Украины / Л.И. Бейлис // Вестн. БАЕ. – 2011. – № 1. – С. 68-75.
15. Березюк Н.М. Библиотековед Надежда Яковлевна Фридьева: опыт биографического исследования / Н.М. Березюк, А.А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 1. – С. 81-96.
16. Бібліотекар ХХІ століття: нові стандарти професії : матеріали Міжнар. наук.-практ. віртуал. конф., лют.-черв. 2008 р. / ХДНБ ім. В.Г. Короленка ; [уклад. А.Л. Шалиганова]. – Харків, 2009. – 60 с.
17. Бібліотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність: зб. ст. / НБУВ та ін.; редкол. : О.С. Онищенко (голова) та ін. – Київ, 2007. – 253 с.
18. Бірюкова Т. Структурно-діяльнісна модель бібліотеки як документно-комунікаційного інституту / Т. Бірюкова // Вісн. Книжк. палати. – 2013. – №9. – С. 23-26.
19. Булахова Г. Входження бібліотечних установ у сучасний ринок інформації : [адаптація наук. б-к до ринк. умов] / Г. Булахова // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 23. – С. 97-106.
20. Ваганова И.А. Специальная библиотека: ее читатели и информационные ресурсы / И.А. Ваганова // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 2. – С. 60-70.
21. Василенко О. Статистичні дослідження в бібліотеках / О. Василенко // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2007. – Вип. 19. – С. 679-688.
22. Васильченко М. Бібліотечна справа: методологічні основи / М. Васильченко // Бібл. форум України. – 2011. – № 1. – С. 2-8.
23. Виноградова Е.Б. Типология и классификация библиотек: Термины, признаки, методы / Е.Б. Виноградова // Библиотековедение. – 2007. – №6. – С. 41-44.
24. Воскобойникова-Гузева Е.В. Модернизационные модели развития библиотек / Е.В. Воскобойникова-Гузева // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2012. – №10. – С. 103-115.
25. Воскобойникова-Гузева О.В. Бібліотекознавча думка в контексті європейського історико-культурного розвитку ХVІІІ – початку ХХ ст.

- / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Рукопис. та книжк. спадщина України. – 2007. – Вип. 12. – С. 135–141.
26. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Бібліотекознавчі дослідження в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Харків : «Фоліо», 2012. – С. 30–35.
  27. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Визначальні світові стратегії розвитку інформаційно-бібліотечного комплексу (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : [на прикл. нац. б-к світу] / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Вісн. Книжк. палати. – 2012. – № 9. – С. 17–22.
  28. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Дискусійні питання розвитку теорії і методології бібліотекознавства / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. вісн. – 2007. – № 2. – С. 3–9.
  29. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Соціокомунікаційна діяльність провідних бібліотек України в новітніх умовах / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. вісн. – 2016. – № 1. – С. 12–17.
  30. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація [Текст] : монографія / О. В. Воскобойнікова-Гузєва ; наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : Академперіодика, 2014. – 362 с.
  31. Вохрышева М.Г. Методология определения функций областных библиотек / М.Г. Вохрышева, И.Н. Ключакина // Библиотековедение. – 2013. – № 3. – С. 31-36.
  32. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача / С. Гарагуля. // Бібл. вісн. – 2014. – №6. – С. 17-23.
  33. Глухов А. Личные библиотеки / А. Глухов // Шк. б-ка. – 2010. – №6. – С. 20–25.
  34. Гранчак Т. Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2016. – №1. – С. 18–29.
  35. Гранчак Т. Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2012. – №5. – С. 20–26.
  36. Гусєва Е.Н. Типология библиотек / Е.Н. Гусєва. – Москва, 2007. – 151 с.
  37. Давидова І. Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності: становлення та шляхи розвитку / І. Давидова // Бібл. вісн. – 2014. – №6. – С. 8-12.
  38. Давидова І.О. Когнітивно-комунікаційна парадигма в бібліотекознавстві / І.О. Давидова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 40. – С. 60-70.

39. Дворкина М.Я. Библиотека как научное учреждение / М.Я. Дворкина // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины, НБУВ, Междунар. асоц. акад. наук и др. – Киев, 2012. – Вып. 10. – С. 9–16.
40. Дригайло В.Г. Основы организации работы библиотеки вуза : науч.-практ. пособие / В.Г. Дригайло. – Москва : Либерея-Бибинформ, 2007. – 624 с.
41. Жукова В.П. Бібліотечний соціальний інститут у контексті бібліотекознавчих досліджень / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 41. – С. 205-212.
42. Зайцев В.Н. Национальная библиотека в мировом информационном пространстве / В.Н. Зайцев // Вестн. Библ. ассамблеи Евразии. – 2007. – № 1. – С. 45–49.
43. Захарова Н. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: основні етапи розвитку / Н. Захарова // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 25. – С. 101–107.
44. Ільганаєва В.О. Методологічні завдання сучасного бібліотекознавства / В.О. Ільганаєва // Короленківські читання 2010 : матеріали XIII наук.-практ. конф., [Харків], 7–8 жовт. 2010 р. / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. Н.І. Капустіна]. – Харків, 2011. – С. 82–89.
45. Ківшар Т.І. Рекреаційна функція бібліотеки ХХІ століття / Т.І. Ківшар // Вісн. КНУКіМ (Педагог. науки). – 2005. – №2. – С. 158-160.
46. Кобелєв О.М. Інформаційна аналітика в бібліотекознавстві : [використ. в бібліотекозн. дослідж.] / О.М. Кобелєв // Вісн. ХДАК. – Харків, 2009. – Вип. 31. – С. 163–171.
47. Кочукова Е.В. Библиотека как институт социальной памяти / Е.В. Кочукова, В.А. Цветкова // Библиография и книговедение. – 2015. – № 2. – С. 45-58.
48. Крейденко В.С. Библиотечные исследования: учеб.-метод. пособие / В.С. Крейденко. – Москва, 2007. – 352 с.
49. Кулаковська Т.Л. Бібліотечно-інформаційна система як об'єкт комплексного бібліотекознавчого дослідження / Т.Л. Кулаковська // Наук.-техн. інформ. – 2007. – № 1. – С. 11–15.
50. Кунанець Н.Е. Методологічні засади використання методів інформатики при дослідженні бібліотек / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – №2. – С. 44-50.
51. Кунанець Н.Е. Соціокомунікаційний підхід у бібліотекознавстві: інновація чи відновлення традицій / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2014. – №3. – С. 11-18.
52. Кушнарєнко Н.М. Вища бібліотечна освіта України в контексті гендерного підходу / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип.

43. – С. 69-80.
53. Кушнарєнко Н.М. Концептуальні засади підготовки наукових кадрів у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Харків, 2002. – Вип. 9. – С. 85-90.
54. Кушнарєнко Н.М. Методичні засади книгознавчих, бібліотекознавчих і бібліографічних досліджень / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Харків, 2004. – Вип. 15. – С. 84-95.
55. Кушнарєнко Н.Н. Научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля: признаки идентификации / Н.Н. Кушнарєнко, А.А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 12. – С. 45–54.
56. Любарєнко Л. Науково-дослідна робота Національної парламентської бібліотеки України (1969–2009): стан і тенденції / Л. Любарєнко // Бібл. планета. – 2010. – № 1. – С. 9–13.
57. Макєєва О.В. Модели библиотек будущего с позиций теории адаптации / О.В. Макєєва // Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – Киев, 2014. – Вып. 12. – С. 108-114.
58. Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991–2006) // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2006. – Вип. 16. – С. 404–414.
59. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» / авт.-упоряд. : О. М. Бруй, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. С. Пашкова, Я. Є. Сошинська, І. О. Шевченко. – Київ : УБА, 2015. – 57 с.
60. Маніфєст Української бібліотечної асоціації «Бібліотека в умовах кризи» // Бібл. вісн. – 2015. – № 4. – С. 35–38.
61. Мотульський Р.С. Библиотека как социальный институт / Р.С. Мотульський. – Минск, 2002. – 374 с.
62. Нагаєва Л.Н. ИФЛА: приглашение к сотрудничеству / Л.Н. Нагаєва // Библиография. – 2002. – № 1. – С. 144-150.
63. Новальська Т. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): монографія / Т. Новальська, КНУКіМ. – Київ, 2005. – 250 с.
64. Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 12–23.
65. Осипова И.П. Некоторые современные проблемы организации и методики научных исследований по библиотечному делу / И.П. Осипова // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – Киев, 2012. – Вып. 10. – С. 17–24.
66. Пашкова В. Міжнародний кодекс етики : [про Всесвіт. конгр.

- бібліотекарів та інформ. працівників, Ген. конф. і засід. асамблеї ІФЛА, м. Гельсінкі (Фінляндія), 11–16 серп. 2012 р.; «Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників» / В. Пашкова ; пер. з англ. авт. // Бібл. планета. – 2012. – № 3. – С. 8-9.
67. Печена А.В. Місце бібліотеки в системі масової комунікації / А.В. Печена // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 42. – С. 196-205.
68. Полтавская Е.И. Объект и предмет библиотковедения: анализ проблемы в начале XXI века / Е.И. Полтавская // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – №1. – С. 75-91.
69. Провідні бібліотеки України: довідник / уклад. : В.Г. Дригайло, Є.М. Шмельов. – Київ : Шмельов В. Є., 2007. – 152 с.
70. Прокопенко Л.С. На шляху до рівноцінності, прозорості і визнання дипломів: ІФЛА і бібліотечно-інформаційна освіта [Електронний ресурс] / Л.С. Прокопенко // V Львівський бібліотечний форум «Бібліотек@ – відкритий світ» : зб. матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В.С. Пашкова, В.В. Загуменна, І.О. Шевченко, Я.Є. Сошинська, О.В. Васильєв. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2014. – С. 55-57.
71. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності відділу ІФЛА «Освіта та наукові дослідження» : [бібл. освіта, пробл. бібліотекознавства та прогр. підвищ. кваліфікації] / Л.С. Прокопенко // Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань : матеріали міжнар. наук. конф., 26–27 лют. 2009 р. : у 2 ч. / М-во культури і туризму України, ХДАК, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол. : В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2009. – Ч. 2. – С. 144–146.
72. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Секції бібліотечних журналів ІФЛА (1978–2005 рр.) / Л.С. Прокопенко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19–21 трав. 2009 р., м. Київ / М-во культури і туризму України, ДАКККиМ, Ін-т держ. упр. та інформ. діяльн. – Київ, 2009. – С. 73–75.
73. Свергунова Н.М. Социальная миссия библиотек: аналитический обзор мнений / Н.М. Свергунова // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – № 7. – С. 14-18.
74. Слободяник М.С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій : монографія / М.С. Слободяник ; відп. ред. О.С. Онищенко. – Київ, 1995. – 268 с.
75. Слободяник М.С. Українське бібліотекознавство на зламі століть / М.С. Слободяник // Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / М-во культури і туризму України, ДЗ "Нац. парламент. б-ка України"; [уклад. : М.С. Слободяник, О.А. Політова; наук. ред. та авт. вступ. ст. М.С. Слободяник]. – Київ : НПБУ, 2010. – С. 5-20.
76. Соколов А.В. Библиотечная профессиология в системе библиотковедческих наук / А.В. Соколов // Библиотковедение. –

2003. – №4. – С. 29–33.
77. Соколов А.В. Объект и предмет библиотековедения / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2007. – №2. – С.19-33.
78. Соколов А.В. Социальные субъекты управления библиотечным делом: библиотечная триада / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2015. – №2. – С. 27-31.
79. Солоіденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність / Г. Солоіденко // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – №11. – С. 12–17.
80. Солоіденко Г. Термінологічна діяльність у контексті бібліотекознавчих досліджень другої половини ХХ століття / Г. Солоіденко // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2007. – Вип. 19. – С. 669-679.
81. Справочник библиотекаря / науч. ред А.Н. Ванеев, В.А. Минкина. – Санкт-Петербург : Профессия, 2001. – 448 с.
82. Столяров Ю.Н. Место библиотековедения в системе наук / Ю.Н. Столяров // Науч. и техн. б-ки. – 2003. – №3. – С. 37–40.
83. Сухоруков К. ИФЛА: Нововведения в новом тысячелетии / К. Сухоруков // Библиотековедение. – 2002. – №3. – С. 37-45.
84. Трушина И.А. Этика библиотекаря: моральный закон внутри нас : опыт разных стран / И.А. Трушина. – Москва : Гранд-ФАИР, 2008. – 272 с.
85. Тюлина Н.И. Национальная библиотека: Опыт типологического анализа / Н.И. Тюлина. – Москва : Книж. палата, 1988. – 184 с.
86. Удовик В. Президентська політика сприяння розвитку бібліотечної справи в країнах світу / В. Удовик // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 25. – С. 94–100.
87. Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка" ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Харків : «Фоліо», 2012. – 155 с.
88. Чачко А.С. Библиотековедение в человеческом измерении / А.С. Чачко ; Междунар. акад. информатизации при ООН. Отд-ние «Библиотековедение». – Киев ; Москва, 2000. – 167 с.
89. Чачко А.С. Библиотечная профессия: проблемы и их отражение в исследованиях / А.С. Чачко // Российское библиотековедение: XX век: направления развития, проблемы и итоги. – Москва, 2003. – С. 224–247.
90. Чачко А.С. Бібліотечна професіологія: професіологія бібліотечно-інформаційної діяльності : навч.-метод. посіб. / А.С. Чачко ; Київ. держ. ін-т культури. Каф. бібліотекознавства. – Київ, 1996. – 120 с.
91. Шавыркина Н.А. Личная библиотека. Культурно-исторический анализ / Н.А. Шавыркина. – Москва, 2000. – 200 с.
92. Юрик И.В. Роль персонала как ключевой показатель эффективности



деятельности библиотеки / И.В. Юрик, М.П. Лазерко // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2013. – №11. – С. 211-224.

### Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса веб-сайту	Назва веб-сайту
1	<a href="http://www.ula.org.ua">http://www.ula.org.ua</a>	Українська бібліотечна асоціація (УБА)
2	<a href="http://libinnovate.wordpress.com/">http://libinnovate.wordpress.com/</a>	Творчість та інновації в українських бібліотеках: інформаційно-просвітницький блог для бібліотекарів
3	<a href="http://www.librportal.org.ua/">http://www.librportal.org.ua/</a>	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
4	<a href="http://www.ifla.org">http://www.ifla.org</a>	Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів
5	<a href="http://profy.nplu.org/">http://profy.nplu.org/</a>	«Бібліотекар України»
6	<a href="http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index">http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index</a>	Міністерство культури України
7	<a href="http://www.ukrstat.gov.ua/">http://www.ukrstat.gov.ua/</a>	Державна служба статистики України
8	<a href="http://korolenko.kharkov.com/metod/index.php?id=8&amp;sub=2/">http://korolenko.kharkov.com/metod/index.php?id=8&amp;sub=2/</a>	Бібліотечна періодика
9	<a href="http://nplu.org/storage/images/Content/b-uk-91-08.doc">http://nplu.org/storage/images/Content/b-uk-91-08.doc</a>	Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. – К., 2010. – 166 с.
10	<a href="http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf">http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf</a>	«Имена выдающихся библиотековедов Европы»
11	<a href="http://ube.nplu.org/">http://ube.nplu.org/</a>	Українська бібліотечна енциклопедія